

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Прийнято вважати, що булінг – це не лише моральне, інколи фізичне пригноблення слабшого, але все набагато складніше. Уже сьогодні виділяють чотири його різновиди:

1. *Вербальний (словесний)* – знаряддям якого служить голос (обзивання, дразнення, образливі прізвиська, поширення образливих чуток);
2. *Фізичний* – прояв агресивного залякування з використання фізичної сили. Найчастіше застосовується до фізично слабших.
3. *Соціальний* – систематичне приниження почуття гідності потерпілого через ігнорування, ізоляцію, уникання, виключення
4. *Кібербулінг* нині набирає обертів. Молодь реєструється в соціальних мережах, створюють сайти, де можуть вільно спілкуватися, ображаючи інших.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого”.

Соціальна структура булінгу, як правило, має три елементи, а саме:

- переслідувач, ініціатор (булер);
- жертва;
- спостерігач.

Жертви булінгу переживають важкі емоції – почуття приниження і сором, страх, розпач і злість. Булінг вкрай негативно впливає на соціалізацію жертви, спричиняючи:

- неадекватне сприймання себе – занижену самооцінку, комплекс неповноцінності, беззахисність;
- негативне сприймання однолітків – відсторонення від спілкування, самотність, часті прогули;
- неадекватне сприймання реальності – підвищену тривожність, різноманітні фобії, неврози;
- девіантну поведінку – схильність до правопорушень, суїцидальні наміри, формування алкогольної, тютюнової чи наркотичної залежності.

Буллерами, як правило, стають люди з низькою самооцінкою, які в минулому теж піддавалися психологічного насильства. Ними рухає прагнення самоствердитися за рахунок інших. Учні-буллери, згідно зі статистикою, в майбутньому зв'язуються з

криміналом і мають проблеми з законом. У дорослих, схильних до цькування інших, можуть розвиватися психосоматичні хвороби і депресія. У запущених випадках у буллеров спостерігаються поведінкові розлади та антисоціальна поведінка.

Верховна Рада України 18 грудня 2018 року прийняла Закон України №8584 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо протидії булінгу», який вперше визнає юридично поняття булінгу в українському законодавстві та передбачає відповідальність не тільки за вчинення, але й за приховування випадків булінгу. Законом внесено зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, згідно з якими за вчинення булінгу передбачається накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (850-1700 грн.) або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин. Водночас за булінг, вчинений групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, законом встановлено штраф від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1700-3400грн.) або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Булінг, вчинений дітьми від 14-ти до 16-ти років, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють. Його розмір, відповідно до закону, становить від 850 до 1700 грн або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин.

Водночас законом визначено покарання за приховування випадків булінгу педагогічним, науково-педагогічним, науковим працівником, керівником або засновником закладу освіти. Так, неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу тягне за собою накладення штрафу від 850 до 1700 грн або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до 20% заробітку.

Булінг завдає фізичного та емоційного болю дітям, які страждають від булінгу. Але дитині-агресору увага та допомога потрібні не менше, ніж тій, яка страждає від булінгу. І головний виклик, який стоїть перед суспільство це перш за все припинити насильство.

Якщо дитині потрібна психологічна допомога – зверніться на Національну дитячу «гарячу лінію» для дітей та батьків з питань захисту прав дітей за номером 116 111.

Пам'ятайте про свої права! Знайте, що діти мають право безоплатно отримати послуги адвоката (складання заяв, представництво в суді).

Якщо Вам потрібна правова допомога (юридична консультація, складання заяви, інших документів) – зверніться до Єдиного контакт-центру безоплатної правової допомоги за номером 0 800 213 103 (цілодобово і безкоштовно в межах України).

Інформація надана

Кременчуцьким місцевим центром

з надання безоплатної вторинної правової допомоги

м. Кременчук вул. Небесної сотні, 54

Прийом громадян: понеділок – п'ятниця з 09.00.-18.00

(0536) 75-75-20 E- mail: kremenchuk.poltava@legalaid.pl.ua